

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ»

Галузь знань	07 – Управління та адміністрування	Освітній рівень	Другий (магістерський)
Шифр і назва спеціальності	072 – Фінанси, банківська справа та страхування	Семестр	1
Назва освітньої програми	Фінанси, банківська справа та страхування	Тип дисципліни	вибіркова
Факультет	Економіки та менеджменту	Кафедра	Фінанси, банківська справа та підприємництво

Обсяг:

За видами занять:

Кредитів ECTS	Годин	Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
3	90	15	-	15	-	54	Залік

ВИКЛАДАЧ

Коритько Тетяна Юріївна, taniakorytko@gmail.com

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Фінанси, банківська справа та підприємництво».
Досвід роботи - 26 років.
Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць.
Провідний лектор з дисциплін: «Фінанси», «Гроші та кредит», «Місцеві фінанси», «Фінанси підприємств» та ін.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на оволодіння теоретичними знаннями, уміннями та практичними навичками у галузі управління соціальною відповідальністю, теоретико-методичними підходами до формування системи управління соціальною відповідальністю в професійній сфері, ознайомлення з пріоритетними напрямками розвитку соціальної відповідальності, відповідно до сучасних економічних процесів в Україні.
Мета та цілі	Метою дисципліни «Соціальна відповідальність в професійній сфері» є формування у фахівців знань з теорії та практики розробки та реалізації соціально-відповідальних проектів та програм і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують сталий розвиток бізнес-структури.

Формат	Лекції (очний, заочний формат), практичні заняття (очний, заочний формат), консультації (очний, заочний формат), підсумковий контроль – екзамен (очний, заочний формат).
Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти («Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Тренінг «Ділова кар'єра та технологія працевлаштування» та ін.).
Пореквізити	Знання з основ бюджетного менеджменту можуть бути використані під час написання магістерської роботи.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 6.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 7.** Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 8.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК 5.** Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 5.** Вільно спілкуватися іноземною мовою усно і письмово з професійних та наукових питань, презентувати і обговорювати результати досліджень
- ПРН 6.** Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.
- ПРН 7.** Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПРН 9.** Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ПРН 13.** Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів

Вимоги викладача, політика курсу

Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять згідно розкладу, не спізнюватись, а також самостійну роботу. Здобувач зобов'язаний працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача.

Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над завданнями не припустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Лекція 1	Тема Т1. Концептуальні основи соціальної відповідальності бізнесу	Практичне заняття 1	Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення та складові елементи. Позиції щодо розуміння соціальної відповідальності різними суспільними групами. Рівні соціальної відповідальності. Форми прояву та реалізації соціальної відповідальності бізнесу. Заходи реалізації форм соціальної відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу: соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість. .	самостійна робота	Фактори впливу на вибір соціально відповідальної поведінки організації. Переваги соціально відповідального підходу для бізнесу. Тенденції соціальної відповідальності бізнесу на сучасному етапі. Моделі соціальної відповідальності.
Лекція 2	Тема Т2. Засади формування і розвитку соціальної відповідальності бізнесу	Практичне заняття 2	Соціальна політика держави. Три основні моделі соціальної політики держави: ліберальна, корпоративна, суспільна. Бісмарківська та беверіджська моделі соціальної політики держави. Глобалізаційний підхід щодо реалізації соціальної політики держави. Історична трансформація поглядів на соціальну справедливість у суспільстві.		Соціальна справедливість. Умови справедливості розподілу суспільних благ. Чотири погляди на соціальну справедливість: егалітаристська, утилітаристська, роулсіанська, ринкова
Лекція 3	Тема Т3. Соціальне підприємництво та соціальна відповідальність менеджера	Практичне заняття 3	Соціальне підприємництво. Соціальна місія. Мета соціального підприємництва. Потрійний результат діяльності підприємства (модель 3Р: Profit – Planet – People): економічна, соціальна та екологічна ефективність. Три основних підходи до визначення соціального підприємництва. Історія соціального підприємництва в Україні. Характерні ознаки соціального підприємництва.		Соціальна відповідальність менеджера. Рівні соціальної відповідальності менеджера. Кодекс корпоративної поведінки. Стандарти розробки кодексу. Функції корпоративних кодексів. Умови дієвості корпоративних кодексів. Типовий кодекс корпоративної поведінки..
Лекція 4	Тема Т4. Соціальні проекти та ініціативи в діяльності організації	Практичне заняття 4	Основні кроки провадження у практику діяльності організації соціально відповідального підходу. Основні питання, які повинен вирішити менеджер в процесі вибору напряму соціально відповідальної поведінки організації. Вибір суспільно корисної справи. Вибір ініціативи для підтримки соціально відповідального підходу. Розробка і втілення програми. Просування добродійної справи. Основні інструменти реалізації соціальної ініціативи щодо просування добродійної справи. Основні переваги для підприємства щодо просування добродійної справи.		Основні потенційні проблеми при застосуванні ініціативи «Просування добродійної справи». Ключові фактори успіху просування добродійної справи. Добродійний маркетинг. Соціальний маркетинг. План провадження заходів соціального маркетингу. Філантропія. Основні інструменти реалізації філантропії. Проект реалізації філантропічних заходів. Волонтерська робота. Соціально відповідальні підходи до ведення бізнесу
Лекція 5	Тема Т5. Діалог зі стейкхолдерами як основний напрямок соціальної відповідальності бізнесу	Практичне заняття 5	Поняття і види стейкхолдерів. Конфлікти інтересів між стейкхолдерами. Аналіз стейкхолдерів. Основні завдання аналізу стейкхолдерів. Матриця стейкхолдерів. 5 етапів заповнення матриці стейкхолдерів. Карта стейкхолдерів. 4 групи стейкхолдерів. Індикатори необхідності діалогу зі стейкхолдерами.		Ситуації недоцільності діалогу зі стейкхолдерами. Характеристики стратегічного діалогу зі стейкхолдерами. Принципи стратегічного діалогу зі стейкхолдерами. Види діалогу зі стейкхолдерами..

Лекція 6	Тема Т6. Стратегія соціально відповідальної поведінки організації в ринковому середовищі	Практичне заняття 6	Концепції побудови стратегії соціально відповідальної поведінки організації в ринковому середовищі. Чотири моделі поведінки організації щодо соціальної відповідальності. Класична концепція побудови стратегії соціальної відповідальності бізнесу. “Залізний закон відповідальності”. Філософія загального управління якістю. Фундаментальні концепції соціальної відповідальності бізнесу. Етика поведінки організації. Чотири сучасні етичні концепції бізнесу: утилітаризм, дотримання прав людини, справедливості і нова модель бізнесу. Складові етики поведінки організації в ринковому середовищі її функціонування. 4 базових інструменти реалізації етики відносин зі споживачами. Причини недотримання вимог етичних принципів ведення бізнесу.	Інструменти підвищення рівня етичності поведінки організації. Імідж організації як базова компонента соціально відповідальної поведінки організації. Вимоги позитивного іміджу організації. Процес формування іміджу включає три етапи. Методика формування іміджу організації
Лекція 7	Тема Т7. Формування складових соціально відповідальної поведінки організації	Практичне заняття 7	Організаційна культура як складова соціальної відповідальності бізнесу. Об’єктивні та суб’єктивні елементи організаційної культури. Об’єктивна та суб’єктивна організаційна культура. Етапи формування організаційної культури. Суть та значення відповідального ставлення організації до довкілля. Моделі природоохоронної діяльності. Форми стимулювання державою організацій до відповідального ставлення до довкілля.	Екологічні податки. Продаж квот на забруднення навколишнього середовища. Продаж квот на забруднення навколишнього середовища. Принципи соціальної відповідальності у відносинах з споживачами. Етапи процесу формування складової соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.
Лекція 8	Тема Т8. Оцінка результативності соціальної відповідальності бізнесу та соціальна звітність	Практичне заняття 8	Аналіз і оцінка соціальної відповідальності організації за допомогою соціального аудиту. Основні етапи соціального аудиту. Аудит відповідності, аудит ефективності, стратегічний аудит. Чотири етапи експертизи соціального аудиту. Вивчення рівня внутрішньої соціальної відповідальності організації. Соціальний баланс. Моніторинг ефективності діяльності організації в контексті соціальної відповідальності. Моніторинг відповідального загального управління організацією.	Моніторинг співпраці з групами впливу. Моніторинг розвитку людського капіталу. Моніторинг досягнення суспільної місії організації. Оцінка збереження та відтворення довкілля організацією. Показники соціальної відповідальності бізнесу в результатах діяльності організації. Інтегральний показник соціальної відповідальності бізнесу. Концепція потрійного результату діяльності. Група показників соціальної відповідальності перед працівниками. Група показників навколишнього середовища. Група показників поведінки організації на ринку. Група показників виконання суспільних вимог.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні і практичні заняття укомплектовано наступним обладнанням: Мультимедійний проектор VE303G NEC, рік введення в експлуатацію – 2015; Ноутбук Samsung NP- SA31, рік введення в експлуатацію – 2018; БФП Canon i-SENSYS MF4410, рік введення в експлуатацію – 2016; Колонки incredible sound R 215, рік введення в експлуатацію – 2018; системний блок Intel Atom D525, рік введення в експлуатацію – 2015; монітор Lg e1940s monitor, рік введення в експлуатацію – 2015; Проекційний екран; ОС Windows 7, пакет офісних програм Microsoft office 2016, вільний доступ до Wi-Fi; Система дистанційного навчання і контролю Moodle – <http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=955>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основна

1. Гришук В. К. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / В. К. Гришук. - Львів : ЛДУВС, 2012. – 152 с. - Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1364728/>
2. Корпоративна соціальна відповідальність : підруч. / За заг. ред. Т. С. Смовженко, А. Я. Кузнецової. – К. : УБС НБУ, 2009. – 258 с.
3. Охріменко О. О. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / О. О. Охріменко, Т. В. Іванова. – К. : НТУУ «Київський політехнічний інститут», 2015. – 180 с.
4. Саприкіна М. А. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика : посіб. / М. А. Саприкіна, М. А. Саєнкус, А. Г. Зінченко, О. М. Ляшенко, Г. А. Місько; за наук. ред. О. С. Редькіна. – К. : Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480 с.
5. Соціальна відповідальність : навч. посіб. / За заг. ред. д.е.н., проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2015. – 519 с.
6. Чудинов О. О. Корпоративная социальная ответственность : учеб. пособ. / О. О. Чудинов. – М. : КНОРУС, 2018. – 196 с.
7. Бардіна Т. О. Соціальна відповідальність розвитку сільських територій / Т. О. Бардіна // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Вип. 27. – Ч. 1. - С. 127-130.
8. Бержанір А. Л. Соціальний аудит у системі соціальної відповідальності бізнесу / А. Л. Бержанір, І. А. Бержанір // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – № 23. – С. 97-101.
9. Біла І. С. Корпоративна культура як складник соціальної відповідальності бізнесу / І. С. Біла, Н. І. Насікан // Східна Європа : економіка, бізнес та управління. – 2018. - № 5 (16). – С. 106-109.
10. Деліні М. М. Соціальний та благодійний маркетинг у системі соціально-економічної відповідальності бізнесу / М. М. Деліні // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Вип. 27. – Ч. 1. – С. 135-138.
11. Дубовик Т. В. Поняття та система соціальної комерції / Т. В. Дубовик, Т. А. Герасимчук // Бізнесформ. – 2019. - № 3. – С. 84-90.
12. Зелена М. І. Соціальний пакет на підприємстві машинобудівної галузі як впливовий важіль в системі мотивації / М. І. Зелена // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2018. – № 4. – С. 70-75.
13. Коваль Л. П. Соціальна відповідальність бізнесу в контексті кризових явищ у виробничій сфері / Л. П. Коваль, В. В. Мельник // Економіка і суспільство. – 2018. – Вип. 19. – С. 417-421.

Додаткова

14. Ковальчук С. П. Концептуальні підходи до трактування сутності соціального аудиту витрат [Електронний ресурс] / С. П. Ковальчук, В. В. Покиньючерда, О. М. Откаленко // Ефективна економіка. - 2019. - № 4. – URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6989>
15. Колот А. М. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : моногр. / А. М. Колот, О. А. Грішнова. – К. : КНЕУ, 2012. – 501 с.
16. Клименко І. М. Теоретико-методологічний підхід до ролі соціальної відповідальності бізнесу в сучасних умовах / І. М. Клименко // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. - № 8. – С. 118-124.
17. Міценко Н. Г. Контролінг соціальної відповідальності підприємства / Н. Г. Міценко, Н. М. Градюк // Торгівля, комерція, підприємництво : зб. наук. праць. - 2015. – Вип. 19. – С. 63-66.
18. Міценко Н. Г. Контролінг як інноваційний інструмент управління соціальною відповідальністю підприємств / Н. Г. Міценко, А. І. Міщук, Н. М. Градюк // Соціально-трудові відносини: теорія та практика : зб. наук. праць КНЕУ. – 2016. – Вип. 2 (12). – С. 75-84.
19. Міценко Н. Г. Механізми реалізації державної політики регулювання соціального діалогу та активізації соціальної відповідальності на підприємствах торгівлі : моногр. / За заг. ред. О. І. Іляш, Л. Г. Смоляр, І. С. Мазярко. – К., 2017. – 381 с.
20. Міценко Н. Г. Підприємства на ринку товарів і послуг: соціальний діалог і соціальна відповідальність : моногр. / Н. Г. Міценко, О. І. Іляш, Н. Градюк ; за ред. Міценко Н. Г. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2016. – 246 с.
21. Міценко Н. Г. Соціальна відповідальність як основа розвитку кооперативної торгівлі на сільських територіях в умовах адаптації до змін у ринковому середовищі / Н. Г. Міценко, Д. О. Тимків, Р. Б. Годунько // Підприємництво і торгівля : зб. наук. праць. – 2019. – Вип. 25. – С. 15-24.
22. Мойсеєнко І. П. Регулювання соціальної відповідальності підприємництва в Україні : моногр. / І. П. Мойсеєнко, В. І. Куцик, І. В. Мойсеєнко. - Львів : вид-во ЛТЕУ, 2020. - 312 с.
23. **Web-ресурси:** Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>; Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.gov.ua/>; Офіційний сайт державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>; Урядовий портал КМУ: <http://www.kmu.gov.ua/>; Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua/; Ліга. Нет. Фінанси: <http://biz.liga.net/industriya/>; Cambridge University Press : <http://journals.cambridge.org/action/login>; Elsevier, архівні колекції журналів: <http://www.sciencedirect.com/>

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення та складові елементи. Позиції щодо розуміння соціальної відповідальності різними суспільними групами. Рівні соціальної відповідальності. Форми прояву та реалізації соціальної відповідальності бізнесу. Заходи реалізації форм соціальної відповідальності бізнесу на основі етичних міркувань (мотивів). Соціальна відповідальність бізнесу: соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість на підґрунті вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності Соціальна політика держави. Три основні моделі соціальної політики держави: ліберальна, корпоративна, суспільна. Бісмарківська та беверіджська моделі соціальної політики держави. Історія соціального підприємництва в Україні. Характерні ознаки соціального підприємництва. Основні кроки провадження у практику діяльності організації соціально відповідального підходу. Основні питання, які повинен вирішити менеджер в процесі вибору напряму соціально відповідальної поведінки організації. Вибір суспільно корисної справи. Вибір ініціативи для підтримки соціально відповідального підходу. Розробка і втілення програми. Просування добродійної справи. Основні інструменти реалізації соціальної ініціативи щодо просування добродійної справи. Основні завдання аналізу стейкхолдерів. Матриця стейкхолдерів. 5 етапів заповнення матриці стейкхолдерів. Карта стейкхолдерів. 4 групи стейкхолдерів. Індикатори необхідності діалогу зі стейкхолдерами. Концепції побудови стратегії соціально відповідальної поведінки організації в ринковому середовищі. Чотири моделі поведінки організації щодо соціальної відповідальності. Класична концепція побудови стратегії соціальної відповідальності бізнесу. "Залізний закон відповідальності". Філософія загального управління якістю. Фундаментальні концепції соціальної відповідальності бізнесу. Етика поведінки організації. Чотири сучасні етичні концепції бізнесу: утилітаризм, дотримання прав людини, справедливості і нова модель бізнесу. Складові етики поведінки організації в ринковому середовищі її функціонування. 4 базових інструменти реалізації етики відносин зі споживачами. Причини недотримання вимог етичних принципів ведення бізнесу. Організаційна культура як складова соціальної відповідальності бізнесу. Об'єктивні та суб'єктивні елементи організаційної культури. Об'єктивна та суб'єктивна організаційна культура. Основні етапи соціального аудиту. Аудит відповідності, аудит ефективності, стратегічний аудит. Чотири етапи експертизи соціального аудиту. Вивчення рівня внутрішньої соціальної відповідальності організації. Соціальний баланс. Моніторинг ефективності діяльності організації в контексті соціальної відповідальності. Моніторинг відповідального загального управління організацією та оцінювання меж власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	81-89	B	добре	
	75-80	C		
	65-74	D	задовільно	
	55-64	E		
	30-54	FX		
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:
 для денної форми навчання:

- поточний контроль (написання модульних контрольних робіт, усне опитування, виконання індивідуального завдання, самостійна робота): 50 % семестрової оцінки;
- підсумковий контроль (залік): 50% семестрової оцінки.

для заочної форми навчання:

- підсумкова тестова контрольна робота: 40 % семестрової оцінки;
- підсумковий екзамен: 60 % семестрової оцінки.

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Здобувач повинен дотримуватися «Стандарту академічної доброчесності Донбаської державної машинобудівної академії»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дотримуватися корпоративної культури, академічній доброчесності та етики академічних відносин, запобігати академічного плагіату. Дотримуватися вимог Інструкції про забезпечення належних протиепідеміологічних заходів. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту звертатись до завідувача кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва.

Силабус за змістом відповідає робочій програмі навчальної дисципліни

